

Asia: VN/35922/2023

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle ambulanssikuljetusten ja ensihoitopalveluun sisältyvien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun uudistamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksumuutoksia koskevaksi lainsäädännöksi sekä luonnos

Lausunnonantajan lausunto

- 1. Lausuntonne ensihoitopalveluun sisältyvien sekä ensihoitopalveluun sisältyvämmien ambulanssilla toteutettavien kuljetusten järjestämis- ja rahoitusvastuun siirrosta hyvinvointialueille sisältäen ensihoitopalvelun sekä muiden kuljetusten asiakasmaksujen muutokset ja kanavointiratkaisun:**

Suomen Yrittäjät kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto.

Toimet monikanavaisen rahoitusmallin selkeyttämiseksi ovat kannatettavia. Tätä olisi hyvä kuitenkin arvioida kokonaisuutena. Arvioinnissa tulisi kartoittaa perusteellisesti monikanavaisuuden haitat, mutta myös mahdollisuudet. Tässä lausuntopyynnössä kyse on muiden terveydenhuoltoon liittyvien matkojen järjestämis- ja rahoitusvastuusta.

Haluamme nostaa esille, että valmistelussa on oleellista ottaa huomioon erilaisten kuljetustyyppien rooli osana palvelukokonaisuutta. Osa kuljetuksista jäisi edelleen Kansaneläkelaitoksen korvauksen piiriin. Vaarana saattaa olla, että hyvinvointialueille syntyy kannustin ohjata asiakkaitaan käyttämään esimerkiksi taksia, joista korvauksen maksu kuuluu Kelalle.

Sairaankuljetusten rahoitus- ja järjestämisvastuun siirtämisessä hyvinvointialueille ja palvelujen tuottajille tulisi varata riittävästi aikaa. Mikäli muutos tehdään, niin esitysluonnoksessa ehdotettu toimeenpanon siirtäminen vuoden 2027 alkuun on perusteltua, mutta aiheuttaa edelleenkin tiukkaa aikapainetta uudelleen organisointiin. On myös riski, että muutoksen myötä pienet sairaankuljetusyritykset joutuisivat lakkauttamaan toimintansa. Tämä vaarantaisi etenkin pääkaupunkisedun useiden yksityissairaaloitten potilassiirtojen toteuttamisen.

Nykyinen malli on toteutukseltaan kustannustehokas, sillä palvelu on pääsääntöisesti hoidettu suoraan palvelun käyttäjän ja tuottajan välillä ilman välikäsiä.

Tuottavuuden parantamiseksi ja oikean hintavertailun mahdollistamiseksi hyvinvointialueiden oman tuotannon yksikkökustannusten on syytä olla avoimia ja sellaisia, että laskennassa on jyvitetty kaikki kustannukset. Sosiaali- ja terveysministeriön on edistettävä sitä, että terveyden- ja hyvinvoinnin laitoksen laskemiin hyvinvointialueiden yksikkökustannuksiin lisättäisiin ensihoidon ympärivuorokautisen yksikön valmiustuntihinta.

2. Lausuntonne muista esitetyistä asiakasmaksumuutoksista (indeksisääntelymuutokset ja käyttämättä jätetyn palvelun maksun muutokset):

Esityksen mukainen peruuttamattomista ja käyttämättömistä palveluista maksun periminen on kannatettavaa. Se kannustaa mitä todennäköisemmin asiakasta perumaan käynnit ajallaan. Tämä vähentää resurssihukkaa ja edistää mahdollisuutta käyttää niitä tehokkaammin muuttuvissa tilanteissa.

Asiakasmaksuvelvoitteen laajentumisen myötä, se saattaa vähentää myös ensihoitopalvelun ja päivystyksen häiriökysyntää sekä ohjata palvelutarvetta ennakoiden oikeisiin palvelukanaviin.

3. Lausuntonne esityksen vaikutusarvioinneista:

Nykytilanteessa kuljetuksista vastaa useita yrityksiä, joiden rooli jää epäselväksi. Uhka on, että menetämme toimivia yrityksiä, jotka hoitavat palvelua asiakasystävällisesti. Suomen Yrittäjät ehdottaa yritysvaikutusten arvioinnin tekemistä. Korostamme, että maamme nykyisessä taloustilanteessa, ei ole varaa tehdä päätöksiä, jotka heikentävät elinvoimaa ja uhkaavat toimivien yritysten jatkuvuutta. Etenkin huoltovarmuuden näkökulmasta on tärkeää, että tämän toimialan kuljetuspalveluja on tuottamassa useampi taho.

On myös huolehdittava, että muutos ei aiheuta uutta taloudellista taakkaa jo nyt talouden kanssa kamppaileville hyvinvointialueille. Muutoksen eri vaiheissa on varmistettava, että alueille siirtyvä rahoitus kattaa todelliset kustannukset. Jatkossakin on huolehdittava, että nykyistä Kelan korvaustaksaa ja siihen liittyvää sairaankuljetusindeksiä ylläpidetään, sillä niitä tarvitaan edelleen. Vuoden 2026 aikana on tehtävä tarvittavat tarkistukset, jotta kustannukset siirtovaiheessa ovat realistisella tasolla. Esitämme, että sosiaali- ja terveysministeriö huolehtii sairaankuljetusindeksin ja kansallisten korvaustaksojen ylläpidosta ja päivittämisestä jatkossakin.

Suomen Yrittäjät näkee epäsuotuisana kehityksenä, että hyvinvointialueet ottaisivat kiireettömiä sairaankuljetuksia omaksi toiminnakseen, laajentaen julkisen sektorin roolia tai kilpailuttavat palveluntuottajia ylimitoitetuin kriteerein. Vaarana voi olla kyseisten kuljetusten

ylimedikalisoituminen. Se nostaisi sairaankuljetusten kustannuksia ja sitoisi terveydenhuollon ammattilaisten resursseja epätarkoituksenmukaisella tavalla. On vältettävä tilanne, joka johtaisi kiireettömien sairaankuljetusten kannalta epätarkoituksenmukaisiin vaatimuksiin esimerkiksi henkilöstön tarpeettoman laajan täydennyskoulutuksen tai kaluston osalta. Ei ole syytä heittää hukkaan hyvin toimivaa nykyistä palvelutuotannon henkilöstö- ja kalustoresurssia.

4. Edellyttääkö ensihoidon laskutustietojen käsittely muutoksia tietojärjestelmiin (esimerkiksi laskutustietojen saaminen THL:n ylläpitämästä ensihoitorekisteristä hyvinvointialueen laskutusjärjestelmiin)? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia.

-

5. Minkälaisia tietojärjestelmä- ja muita muutoksia ensihoitopalveluun sisältyvätkä kuljetusten laskutustietojen käsittely edellyttää? Arvioi myös muutoksen toimeenpanon aiheuttamia kustannuksia sekä toimeenpanoon tarvittava aika.

-

6. Kysymys hyvinvointialueille (mukaan lukien Helsingin kaupunki ja HUS-yhtymä): Millaisia sopimus- ja kilpailutusvaikutuksia esityksellä arvioidaan olevan alueellanne?

Muistutamme, että palveluiden järjestämiseen liittyvien kilpailutusten ja sopimusmuutoksen toteuttaminen edellyttää riittävää toimeenpanoaikaa. Suomen Yrittäjät painottaa, että onnistuneessa hankintaprosessissa on varattava kylliksi aikaa tuotantotapa-analyysiin, markkinakartoitukseen, markkinavuoropuheluun ja tarjousten laadintaan. Tarjouspyynnöissä tulisi huomioida se, että pienemmätkin toimijat voivat osallistua kilpailutuksiin. Tällöin markkina pysyy avoimena ja syntyy terve hintakilpailu. Markkinoiden keskittyminen vain muutamaa isoon toimijaan saattaisi nostaa palvelujen hintoja.

7. Onko toimialanne lainsäädännössä esteitä sille, että asiakasmaksulakiin nykyisellään sisältyvää viittausta päivähoidon maksuihin (ks. tarkemmin ehdotettu 14 b §) ei jatkossa enää laissa olisi?

-

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

-

Rajala Katja
Suomen Yrittäjät ry

